

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації аспірантки кафедри фармакології та токсикології,

Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С. З. Гжицького,

Іванків Юлії Андріївни на тему «**Токсикологічна оцінка та ефективність комплексного дезінфікуючого засобу**», що подається на здобуття освітньо-наукового ступеня доктора філософії, галузі знань 21 «Ветеринарна медицина», за спеціальністю 211 «Ветеринарна медицина»

1. Актуальність теми дисертації. На тваринництво в Україні покладена відповідальна місія, що полягає, у першу чергу, в забезпеченні населення повноцінним високоякісним білком тваринного походження. Сучасні технології тваринництва пов'язані, практично, з геометричним зростанням чисельності мікроорганізмів протягом виробничого циклу. Постійний, неконтрольований вплив протимікробно-вірусно-грибкових дезінфектантів призводить до перевантаження неспецифічних і специфічних чинників захисту імунної системи тварин, підвищенню стійкості банальної патогенної мікрофлори, а в підсумку, до зниження продуктивності та вибраковування поголів'я. Становище ускладнюється при проникненні в стадо збудників інфекційних хвороб. При цьому, поголів'я може бути інфіковано в лічені години, як повітряно-крапельним шляхом, так і через предмети догляду.

На думку зарубіжних і вітчизняних вчених, такій сфері інтенсивного виробництва як тваринництво, в комплексі профілактичних заходів, поряд з використанням вакцин та хіміотерапевтичних засобів, важливе значення належить біозахисту. Дезінфекція це основний важіль для запобігання занесення та розповсюдження інфекційних хвороб та розриву епізоотичного ланцюга. Саме для проведення повноцінних ветеринарно-санітарних заходів, вагому роль відіграють хімічні речовини, які направлені на знешкодження збудників у навколишньому середовищі.

Створення нових ефективних дезінфікуючих засобів є однією з основних проблем дезінфекції і ця проблема не втрачає своєї актуальності в процесі її вирішення. Навіть при широкому асортименті біоцидів, які, в основному, відповідають сучасним вимогам, є необхідність розробки нових засобів. Це обумовлено постійним підвищенням вимог до їх властивостей, відкриттям нових ефективних хімічних речовин, створення нових композицій та змінами способів і умов їх застосування.

Обраний нами напрямок досліджень за темою дисертації пов'язаний з розробкою і токсикологічною оцінкою нового комплексного сухого дезінфікуючого засобу «Індез». Саме розробка схеми використання комплексного дезінфікуючого засобу може бути ще одним павлем у вирішенні проблеми знешкодження патогенних збудників у тваринницьких приміщеннях, в присутності тварин та створить сприятливі санітарно-гігієнічні умови утримання тварин за рахунок зниження вмісту шкідливих компонентів у повітрі, зокрема, вуглекислого газу, сірководню та аміаку.

2. Зв'язок теми дисертації з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційна робота є складовою частиною науково-дослідної роботи Державного науково-дослідного контрольного інституту ветеринарних препаратів та кормових добавок: (2014–2016 рр.) ДР № 0114U001925, «Розроблення методів контролю якості, безпечності, ефективності ветеринарних лікарських засобів, кормів і кормових добавок та методів контролю залишків діючих речовин ветеринарних препаратів у продуктах тваринного походження» та (2017–2019 рр.) ДР № 0117U000948 «Розроблення та впровадження системи контролювання безпечності ветеринарних засобів, кормів та кормових добавок».

3. Особистий внесок здобувача в отриманні наукових результатів.

Дисертантка самостійно провела пошук і аналіз літературних джерел за темою роботи, здійснювала підбір методів та методик, експериментальних та лабораторних досліджень, статистичну обробку й аналіз отриманих результатів. Інтерпретацію й узагальнення одержаних результатів, оформлення висновків дисертації, практичні рекомендації проведено під керівництвом наукового керівника.

4. Достовірність та обґрунтованість отриманих результатів та запропонованих автором рішень, висновків, рекомендацій

Дисертаційна робота Іванків Ю. А. базується на фактичному матеріалі, який отримано в результаті методично правильно проведених досліджень, а отримані дані оброблено статистично та підтверджена їх вірогідність.

Експериментальні дослідження проведені в умовах віварію та науково-виробничих лабораторій Державного науково-дослідного контрольного інституту ветеринарних препаратів та кормових добавок, а також в умовах сучасних високотехнологічних птахофабрики та свиногосподарства. Для виконання роботи автор використала новітню апаратуру та обладнання, сучасні та класичні методи клінічних, гематологічних, фармакологічних, токсикологічних, патологоморфологічних, морфометричних, гістологічних та статистичних досліджень, які уміло поєднала із проведенням експериментів. Такий значний об'єм досліджень дозволив аспірантці виконати поставлені завдання, зробити науково-обґрунтовані висновки та розробити пропозиції для виробництва.

Обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій підтверджується високим методичним рівнем поставлених експериментів, логічністю та послідовністю їх виконання, достатньою кількістю лабораторних тварин, птиці і свиней, які були використані в експериментах, відповідністю методів досліджень поставленій меті і завданням, високим ступенем вірогідності отриманих результатів.

Первинна документація оформлена згідно з чинними вимогами. Результати досліджень, наукові положення, винесені на захист, висновки дисертації Ю. А. Іванків є обґрунтованими та відповідають ДАК України.

5. Ступінь новизни основних результатів дисертації порівняно з відомими дослідженнями аналогічного характеру.

Вперше, розроблено і експериментально, на лабораторних тваринах, всесторонньо вивчено токсикологічну характеристику нового сухого комплексного дезінфікуючого засобу «Індез» (на основі трийодметану (йодоформу), окису цинку, заліза (II) сірчаноокислого (залізного купоросу), сірчаноокислої міді, діоксиду кремнію, цеоліту, а також активних ефірних масел, комплексу ПАР і регуляторів рН), теоретично обірунтовано і практично підтверджено його ефективність. Розроблено якісний і кількісний метод контролю його основного складника трийодметану. Досліджено стабільність, токсичність, кумулятивні властивості, бактеріцидні та фунгіцидні властивості. Експериментально вивчено на лабораторних щурах динаміку патологоанатомічних, морфометричних та гістологічних процесів у дванадцятипалій кишці та кістковій тканині за довготривалого, внутрішньо-шлункового надходження дезінфікуючого засобу. На основі проведених досліджень розроблені схеми застосування «Індезу» у тваринництві в присутності тварин, матеріали досліджень увійшли в реєстраційне досьє на деззасіб та впроваджені у практику ветеринарної медицини.

6. Наукове і практичне значення результатів дослідження.

Всестороння токсикологічна оцінка дала змогу ступенево розробити схеми застосування сухого комплексного дезінфікуючого засобу «Індез» у тваринництві в присутності тварин. Розроблені та рекомендовані до впровадження способи дезінфекцій у приміщеннях для різного виду і віку курей, свиней і ВРХ.

Розроблені Технічні умови України ТУ У 20.2–35580267-004:2018. «Засіб сухий дезінфекційний «Індез».

Сформовано реєстраційне досьє та отримано реєстраційні посвідчення на засіб сухий дезінфікуючий: «Індез» № АВ - 08261-03-19 від 04.03.2019. Розробка впроваджена у практику ветеринарної медицини України налагоджене виробництво ТОВ «АБМ-ТРЕЙД» м. Луцьк, Волинська обл.

Результати досліджень упроваджені в освітній процес із вивчення студентами дисциплін «Ветеринарна фармакологія», «Клінічна ветеринарна фармакологія» та «Ветеринарна токсикологія» у ЗВО України та для слухачів факультету післядипломної освіти.

7. Повнота опублікування результатів дисертації та особистий внесок здобувача до всіх наукових публікацій, опублікованих із співавторами та зарахованих за темою дисертації

Результати проведених досліджень висвітлені у публікаціях:

1. Коцюмбас І. Я., Брезвин О. М., Івашків Ю. А., Рудик Г. В., Васянович О. М. (2017). Токсикологічна оцінка мийно-дезінфікуючого засобу «Бійодцид». *Науково-технічний бюлетень Державного науково-дослідного контрольного інституту ветеринарних препаратів та кормових добавок і Інституту біології тварин*. Вип. 18, № 2, 304–309. (Здобувач брала участь у проведенні досліджень, аналізі отриманих результатів та написанні статті).

2. Брезвин О. М., **Івашків Ю. А.**, Рудик Г. В., Курилас З. І. (2018). Токсикологічна оцінка мийно-дезінфікуючого засобу «Бійодцид». *Науково-технічний бюлетень Державного науково-дослідного контрольного інституту ветеринарних препаратів та кормових добавок і Інституту біології тварин*. Львів. Вип. 19, № 1, 147–151. (Здобувач брала участь у проведенні досліджень, аналізі отриманих результатів та написанні статті).
3. Коцюмбас І. Я., Брезвин О. М., **Івашків Ю. А.**, Рудик Г. В. (2018). Вивчення токсичності дезінфікуючого засобу на основі йодоформу. *Науково-технічний бюлетень Державного науково-дослідного контрольного інституту ветеринарних препаратів та кормових добавок і Інституту біології тварин*. – Львів. Вип. 19, № 2, 171–177. (Здобувач брала участь у проведенні досліджень, аналізі отриманих результатів та написанні статті).
4. Коцюмбас І. Я., Брезвин О. М., **Івашків Ю. А.** (2019). Фунгіцидні властивості дезінфікуючого засобу на основі йодоформу. *Науково-технічний бюлетень Державного науково-дослідного контрольного інституту ветеринарних препаратів та кормових добавок і Інституту біології тварин*. Вип. 20, № 1, 94-99. (Здобувач брала участь у проведенні досліджень, інтерпретації отриманих результатів та написанні статті).
5. Коцюмбас І. Я., Брезвин О. М., **Івашків Ю. А.**, Рудик Г. В., Музика Ю. В. (2020). Вивчення кумулятивних властивостей препарату «Індез» на лабораторних білих щурах. *Науково-технічний бюлетень Державного науково-дослідного контрольного інституту ветеринарних препаратів та кормових добавок і Інституту біології тварин*. Вип. 21, № 1, 98-104. (Здобувач брала участь у проведенні досліджень, аналізі отриманих результатів та написанні статті).
6. Коцюмбас І. Я., Брезвин О. М., **Івашків Ю. А.**, Рудик Г. В. (2020). Ефективність застосування дезінфектанту «Індез» у виробничих умовах. *Науково-технічний бюлетень Державного науково-дослідного контрольного інституту ветеринарних препаратів та кормових добавок і Інституту біології тварин*. Львів. Вип. 21, № 2, 64-70. (Здобувач брала участь у проведенні виробничих досліджень, аналізі отриманих результатів та написанні статті).
7. Muszynski Simowit, Dobrowolski Piotr, **Ivashkiv Yulia**, Rudyk Halina, Brezvin Oksana, Kotsyumbas Ihor. (2019). Wpływ stosowania jodoformo-krzemianowego preparatu dezynfekcyjno-absorbującego na wyniki testów czynnościowych wątroby, strukturę jelita cienkiego oraz parametry kości szczura. *Medycyna Weterynaryjna*. Lublin. 75 (11), 699-704. (Здобувач брала участь у проведенні досліджень, аналізі отриманих результатів та написанні статті).
8. Tomaszewska Ewa, **Ivashkiv Yulia**, Rudyk Halina, Brezvin Oksana, Kotsyumbas Ihor, et al. (2019). Ocena bezpieczeństwa jodoformowego środka dezynfekującego na przewód pokarmowy i układ kostny zwierząt nieprzeżuwających. ISSN 1230-4743 *Pasze przemysłowe*. Poland, № 1, 25-28. (Здобувач брала участь у проведенні досліджень, аналізі отриманих результатів та написанні статті).
9. Огороднічий Р. М., **Івашків Ю. А.** Технічні умови України ТУ У 20.2–35580267-004:2018. Засіб сухий дезінфекційний «Індез». Затверджені ДНДКІ ветпрепаратів та кормових добавок від 16.12.2016.

(Дисертантка брала участь у розробці методів контролю та оформленні технічних умов).

8. Відомості про апробацію результатів дисертації.

Основні положення та результати проведених досліджень доповідалися і отримали загальне наукове схвалення на щорічних наукових звітах і конференціях викладацького складу й аспірантів Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С. З. Гжицького (2017–2020 рр.); Міжнародній науково-практичній конференції «Інновації у ветеринарній медицині та аграрному виробництві» (м. Львів, 2017); VII і VIII Міжнародні науково-практичні конференції «Ветеринарні препарати: розробка, контроль якості та застосування» (м. Львів, 2017, 2019); XVI Всеукраїнській науково-практичній конференції молодих вчених «Молоді вчені у вирішенні актуальних проблем біології, тваринництва та ветеринарної медицини». (м. Львів, 2017). Семінар на базі Української лабораторії якості і безпеки продукції АПК «Сучасний стан, перспективи та проблеми використання рециркуляційних систем в аквакультурі України», м. Чабани, вересень 2019 р. XV Міжнародній конференції-виставці «Птахівництво - 2019»., 16-20 вересня 2019 р., м. Трускавець. XVI Міжнародна наукова конференція студентів і аспірантів, присвячена 75-річчю створення біологічного факультету ЛНУ ім. І. Франка та 90-річчю від дня народження проф. М.П. Деркача, 27-29 квітня 2020 р., м. Львів. V Міжнародна науково-практична конференція викладачів і студентів «Актуальні аспекти біології тварин, ветеринарної медицини та ветеринарно-санітарної експертизи», Дніпровський державний аграрно-економічний університет, 6–7 травня 2020 р., м. Дніпро (Online). Міжнародна науково-практична конференція «Фізіолого-біохімічні та технологічні аспекти тваринництва», присвячена 100-річчю створення кафедри хімії та 90-річчю від дня народження д.б.н., професора, академіка УАН, Нью-Йоркської Академії Наук, Російської Академії Ветеринарних Наук Кононського О. І., що проходила на базі Білоцерківського НАУ 14-15 травня 2020 року, м. Біла Церква (Online).

9. Відомості щодо проведення біоетичної експертизи дисертаційних досліджень.

При виконанні експериментальних досліджень дисертаційної роботи всі маніпуляції з тваринами, задіяними в експериментах, проводили згідно з положенням «Європейської конвенції про захист хребетних тварин, що використовуються для експериментальних та інших наукових цілей» від 18 березня 1986 року, «Положення про використання хребетних тварин для дослідних та інших наукових цілей Львівському національному університеті ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З.Гжицького» від 21 березня 2016 року та гуманного ставлення до тварин згідно з «Рекомендаціями з дотримання біотичних норм та вимог Міжнародного комітету по науці», вимог ст. 26 Закону України «Про захист тварин від жорстокого поводження» від 21.02.2006 р. № 3447-IV.

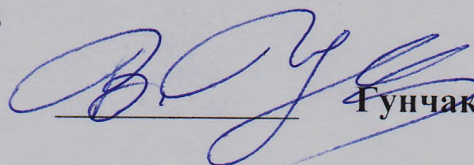
Комісією з біоетичної експертизи ДНДКІ ветпрепаратів та кормових добавок (протокол засідання комісії № 19 від 17 квітня 2017 року) не встановлено порушень морально-етичних норм при проведенні дослідів з тваринами.

10. Відповідність дисертації вимогам, що передбачені пунктом 10 Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії.

Дисертаційна робота Івашків Юлії Андріївни «Токсикологічна оцінка та ефективність комплексного дезінфікуючого засобу» є завершеною науковою працею. За актуальністю, науковою новизною, практичним значенням, достатньою повнотою викладення матеріалів дисертації в опублікованих працях, оформленням повністю відповідає вимогам «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 року №567, наказу Міністерства освіти та науки України «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» від 12.01.2017 року №40 зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 03 лютого 2017 року за №155/30023, постанови Кабінету Міністрів України від 06 березня 2019 року № 167 «Про проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії» і пропонується до захисту на здобуття освітньо-наукового ступеня доктора філософії, галузі знань 21 «Ветеринарна медицина», за спеціальністю 211 «Ветеринарна медицина».

Рецензенти:

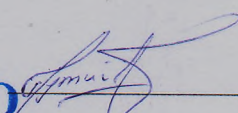
Доктор ветеринарних наук, професор,
завідувач кафедри фармакології
та токсикології

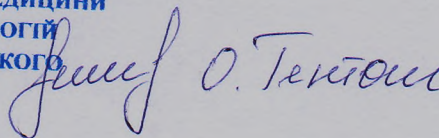

Гунчак В.М.

Доктор ветеринарних наук,
професор кафедри фармакології
та токсикології

ВІРНО
НАЧАЛЬНИК ВІДДІЛУ КАДРІВ
ЛЬВІВСЬКОГО
НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ВЕТЕРИНАРНОЇ МЕДИЦИНИ
ТА БІОТЕХНОЛОГІЙ
ІМЕНІ С.З.ЖИЦЬКОГО

Гутий Б.В.

О. Тетюш